

MUNI
LAW

Latentní kriminalita

Kriminologie III

Veronika Skalická

Pojem latentní kriminalita

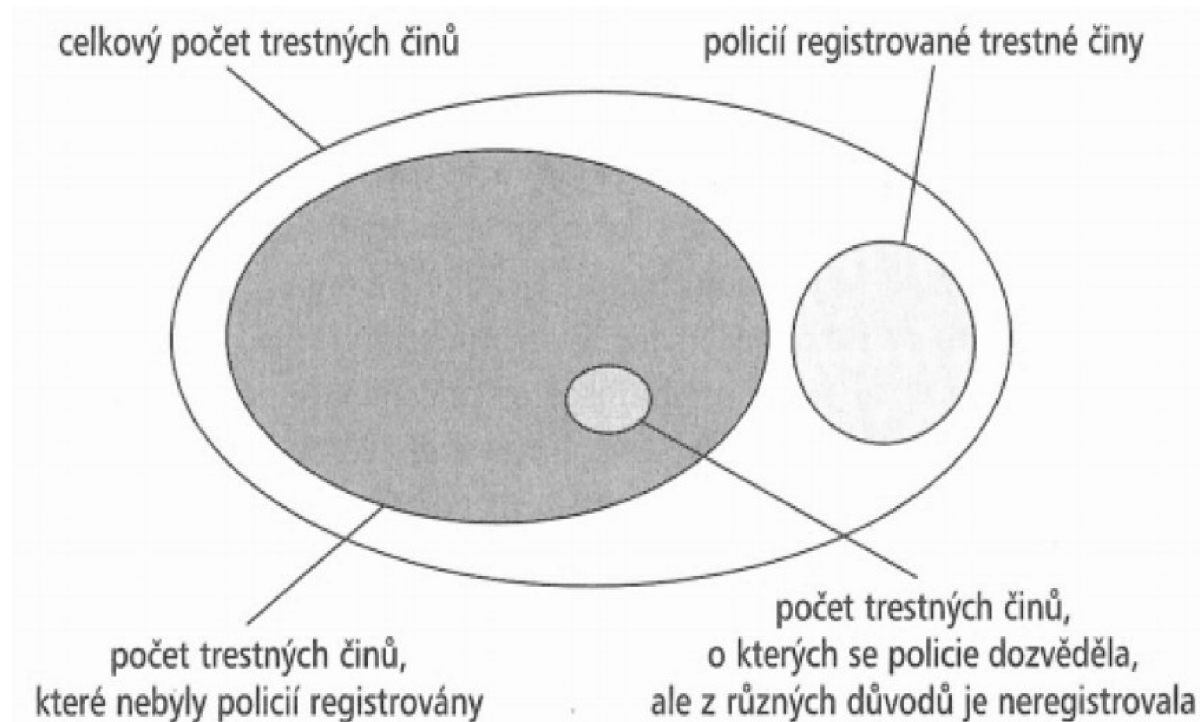
- ❑ kriminalita, o níž se orgány činné v trestním řízení nedozví, tj. nevyšla vůbec najevo
- ❑ vyjadřuje rozdíl mezi kriminalitou skutečnou s kriminalitou registrovanou

Latentní kriminalita = skutečná kriminalita – registrovaná kriminalita

- ❑ společně s kriminalitou registrovanou (zjevnou) tak představuje skutečnou kriminalitu

Latentní kriminalita a statistiky

- ❑ latentní kriminalita není registrována v oficiálních statistikách
- ❑ k latentní kriminalitě jsou zařazovány i případy, o nichž se policie dozvěděla, ale z různých důvodů ji nezaevidovala

Černá a šedá čísla

Černá čísla - popisují rozdíl mezi skutečnou kriminalitou a kriminalitou registrovanou (počet trestných činů, které nejsou policií nahlášené, protože nebyly objeveny tímto způsobem, trestné činy, které byly policií nahlášené, ale u pachatelů nebyl zjištěn jejich pachatel, případy, ve kterých se dopustili pouze za některé trestné činy)

Šedá čísla – vyjadřují trestné činy, o kterých se orgány činné v trestním řízení dozvěděly

Umělá latence

- případy, o kterých se policie nebo příslušné orgány dozvěděly či jim byly nahlášeny, ale z nějakého důvodu je nezaevidovaly a následně utajily

Míra latentní kriminality

- část kriminality, která nevyšla najevo, a tudíž nebyla na
- ovlivnění třemi faktory:
 - 1) intenzita formální a neformální kontroly
 - 2) tolerance poškozených
 - 3) úroveň právního vědomí občanů
- u jednotlivých trestných činů se míra latentní kriminality podstatně liší
- záleží především na závažnosti trestné činnosti
- čím větší hojnost daného trestného činu, tím větší je šance odhalení policií
- trestná činnost mužů v oblasti latentní kriminality je častější než kriminalita žen

Míra latentní kriminality II

- především je ovlivněna ochotou občanů ohlašovat trestnou činnost, aktivita či pasivita občana ovlivňuje míru latentní kriminality, jakož i strukturu a dynamiku kriminality
- ochota občanů oznamovat trestné činy visí na:
 - na závažnosti činu a pachatele
 - na vztahu pachatele a oběti
 - na vztahu pachatele a oznamovatele (vztahu k policii a jeho pocitu ohrožení kriminalitou)
- nejčastějším způsobem zjištění spáchání trestného činu je podání trestního oznámení

Faktory ovlivňující míru latence

- a) intenzita Iní a Iní kontroly kriminality
- b) tolerance kozených
- c) úroveň ho vědomí občanů
- d) další

Ad a) Formální a neformální kontrola kriminality

- Ini kontrolu kriminality představuje trestní politika
→ subsystém trestní politiky je zaměřený na represivní strategie a na uplatnění trestněprávního postihu a má reaktivní character

- neformální kontrolu kriminality představují preventivní politiky
→ subsystém preventivní politiky je specializovaný na preventivní strategie a na uskutečňování kriminálních opatření

Ad b) Tolerance poškozených

- obecně jistá míra ochoty snašet ně co íjemného, v kriminologii ochota snášet trestné jednání, tj. můžeme je tolerovat a následně se rozhodnout, zda je oznámíme policii
- např. podávání alkoholických nápojů mladistvým, domácí násilí (oběti mají k pachateli silný emocionální vztah)

Ad c) Právní vědomí občanů

- ohlašování trestných činů závisí rovněž na vědomosti a znalostech o právu občanů
- stav, kdy si je občan vědom itých ch norem a institucí a věří v jejich spravedlnost a účinnost → důvěra k daným institucím
- sit či prekazit trestný čin, o m občan , je občanskou povinností
- mení trestného činu je trestné (§ 367 a § 368 tr. zákoníku)
- společenská soudržnost na m zemí, kde občané žijí, může ovlivnit ochotu občanů oznamovat trestné činy, jakož i společ ensko-ekonomické znevýhodnění

Ad d) další faktory ovlivňující míru latentní kriminality

- ítomnost svědků
- neuvědomění si vlastní viktimizace
- strach z pomsty pachatele
- osobní ležítost
- zanedbatelná škoda

Objasněnost kriminality ve vztahu k latentní kriminalitě

= počet objasněných (trestných) činů, u kterých byl pachatel (pachatelé), bez ohledu na to, zda byl poté trestně odpovědný

□ Míra objasněnosti se měří v procentech

□ u některých druhů trestné činnosti může být míra latence poněkud vysoká především z důvodu obtížnosti objasnění těchto činů

□ nízká míra latentní kriminality např. u vražd se odráží ve vysoké míře objasněnosti a naopak tomu bude např. u sexuálního zneužívání

Metody zjišťování latentní kriminality

- self-report zkumy - ní pachatelů
- viktimologické zkumy - ní obětí
- ní toru
- další

Self-reportové výzkumy

- založeny na ní
- ní rozsahu a frekvence trestné činnosti v určité populaci, které si kriminologové od těchto zkumů slibují
- nalezení spojitostí mezi samotnou trestnou činností a mi mi vlastnostmi a charakteristikami pachatele

Viktimologické výzkumy

- ☐ zabývají se osobou oběti - ní obětí, zda se v itém období stali obětí trestného činu (zda byli ni) za určité období
- ☐ rovně rodní, stní a rodní
- ☐ v ČR viktimologické zkumy realizuje Institut pro kriminologii a Iní prevenci (IKSP)
- ☐ nedostatek spočívá edevš ím v pravdivosti dajů, které respondenti poskytují

Výzkumy informátorů

- ☐ za tora ován koliv ísluš ník dané kultury, který může a chce kovi poskytnout potřebné informace k mu zkumu
- ☐ ni torů funguje na m principu jako self-reportové a viktimologické zkumy

Další metody zjišťování latentní kriminality

- expertní šetření
- experimenty
- zúčastněné pozorování

Zdroje:

- ❑ CEJP, M. *Aplikace výzkumných metod a technik v kriminologii: obecná část*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Studie, 2011, 133 s.
- ❑ GŘIVNA, T. a kol. *Kriminologie*, 5. vyd., Praha: Wolters Kluwer, 2019, 588 s.
- ❑ HOLCR, K. *Kriminologie*. Praha: Leges Student, 2009, 192 s.
- ❑ , O.; ZAPLETAL, J. *Kriminologie*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2004, 527 s.
- ❑ VÁLKOVÁ, H.; KUČHTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck. Beckovy mezioborové učebnice. 2019, 616 s.
- ❑ ŠEK, J. *Úvod do kriminologie: jak studovat zločin*. Praha: Aleš Čeněk s. r. o., 2019, 215 s.